

Belangrijkste conclusies 2^e Tussentijdsrapport EVENING

Maart 2023

In dit rapport zijn de resultaten van de kwaliteitsmetingen in de periode najaar 2021 tot en met voorjaar 2022 samengevat en vergeleken met de metingen in 2020. Ook is een beschrijving gegeven van de inzet van de pedagogisch beleidsmedewerker in relatie tot de urennorm voor de inzet die sinds begin 2022 geldt. Daarnaast zijn de eerste toetsende analyses uitgevoerd van de verwachte beleidseffecten van de invoering van 16 uur VE. Ten slotte zijn ook de ontwikkelingen getoetst in de knelpunten om de kwaliteit te verbeteren en de werkbeleving van pedagogisch medewerkers.

Geobserveerde proceskwaliteit

De emotionele kwaliteit zoals geobserveerd met de CLASS op de groepen die deelnemen aan EVENING, is in de midden tot en met hoge range. De educatieve kwaliteit scoort in de midden range, lager dan de emotionele kwaliteit. Ook is de variatie in educatieve kwaliteit tussen de groepen groter. Het beeld komt overeen met de bevindingen in de Landelijke Kwaliteitsmonitor Kinderopvang voor de periode 2017-2019 en ander nationaal en internationaal onderzoek. De scores voor de emotionele en educatieve kwaliteit zijn in 2021-2022 iets lager dan in 2020. Dit geldt sterker voor de educatieve kwaliteit (met klein tot medium-groot verschil tussen eerste en tweede meetronde). Mogelijk is de toegenomen werkdruk in de sector, eerst vanwege corona, vervolgens vanwege het toenemende personeelstekort, een verklaring. De medewerkers rapporteren in 2021-2022 significant meer werkdruk dan in 2020.

Aanbod VE-activiteiten

Het activiteitenaanbod en daarbinnen met name het aanbod VE-activiteiten en speciale taalondersteuning is gedetailleerd beschreven. Wat betreft het aanbod aan motorisch-fysieke exploratieve activiteiten, sociaal spel, creatieve en musische vorming, taal- en geletterdheid, tellen en rekenen, wetenschap, en buitenspel, zijn er geen duidelijke verschuivingen tussen de eerste en tweede meetronde vast te stellen. Exploratief en sociaal spel, en taal- en geletterdheidsactiviteiten zijn het meest frequent, tellen en rekenen en activiteiten op het gebied van wetenschap worden aanzienlijk minder vaak aangeboden. Voor groepen waarvan gegevens van de twee meetronden beschikbaar zijn, blijkt het reguliere activiteitenaanbod een matig-stabiel patroon te vertonen.

Gerichte VE-activiteiten en speciale activiteiten gericht op het ondersteunen van de taalontwikkeling worden in nagenoeg alle groepen regelmatig aangeboden, maar de frequentie en tijdsbesteding per dag varieert. Ruim 96% van de onderzochte groepen bieden minstens één keer per week een VE-activiteit aan, ruim 87% doen dat minstens twee keer per week, en 70% minstens een keer per dag. Speciale taalactiviteiten met een tutor naast of in plaats van VE-activiteiten worden gemiddeld minder frequent aangeboden. Tezamen worden VE-activiteiten en/of taalondersteuningsactiviteiten in 77% van de groepen dagelijks aangeboden. De helft van de groepen die minstens een keer per week een VE-activiteit aanbieden, doen dat gemiddeld gedurende één uur per dag, een kwart van de groepen doen dat twee uur of meer per dag. VE-activiteiten worden zowel in de hele groep als in kleine subgroepen of individueel aangeboden, met een focus op kinderen met VE-indicatie.

EVENING

960 uur voorschoolse educatie

Met behulp van *verschillen-in-verschillen* analyses zijn de effecten van de invoering van 960 uur (16 uur per week) voorschoolse educatie getoetst. Deze analyses controleren voor algemene trends, zoals de effecten van corona en het toegenomen personeelstekort, en niet-gemeten kenmerken van gemeenten. De resultaten geven vooralsnog geen aanwijzing voor een effect van het beleid op de geobserveerde emotionele en educatieve proceskwaliteit. De kanttekening hierbij is dat het aantal groepen met observaties dat kon worden meegenomen in deze analyses klein is en dat de power van de analyses daarom nog beperkt is. De analyses laten echter sterke positieve effecten zien van de beleidsmaatregel op het aanbod VE-activiteiten. Ook laten de analyses een dalende algemene trend zien. Deze algemene dalende trend heeft mogelijk met oplopende personeelstekorten te maken en de ervaren druk en uitdagingen in de sector (zie hierna). Er zijn met andere woorden twee bewegingen vast te stellen: een positief effect van de beleidsmaatregel en tegelijkertijd een algemene dalende trend als gevolg van andere factoren, die niet gerelateerd zijn aan de maatregel. Verdere analyses laten zien dat VE-activiteiten als gevolg van de beleidsmaatregel vooral aangeboden worden in kleine groepen met alleen doelgroepkinderen. De urenuitbreiding heeft verder kleine positieve effecten op het reguliere activiteitenaanbod (vaker motorisch exploratief spel, musische vorming en buitenspelen). Het effect op het aanbod aan VE-activiteiten is, in lijn met de beleidsdoelstelling, aanzienlijk sterker. Verder laten analyses met de verschillen-in-verschillen methode geen effecten van de beleidsmaatregel zien op het te laat komen en niet op komen dagen van kinderen, zoals gerapporteerd door de pedagogisch medewerkers.

Ten slotte toont het door ouders gerapporteerde gebruik van opvang een stijgende lijn sinds 2020, van gemiddeld ruim 11 naar ruim 13 uur per week, zoals bedoeld door het beleid. De eerste analyses laten zien dat het 16 uur gebruik door doelgroepkinderen in 2021-2022 gemiddeld echter nog niet wordt gehaald. Er zijn nog geen toetsende analyses uitgevoerd om te bepalen in hoeverre de stijgende trend toe te schrijven is aan het beleid: deze analyses staan gepland voor de volgende tussenrapportage wanneer data over een grotere steekproef beschikbaar zal zijn.

Inzet pedagogisch beleidsmedewerker

De inzet van een pedagogische beleidsmedewerker is met de invoering van de Wet IKK per 1 januari 2019 verplicht geworden. Vanaf 1 januari 2022 is een wettelijke norm gespecificeerd voor het aantal uren inzet van de pedagogisch beleidsmedewerker in VE-groepen, bovenop de IKK norm. De gegevens in dit rapport over de inzet van de pedagogisch beleidsmedewerker zijn voor een groter deel verzameld in 2021, nog voor de invoering van de nieuwe beleidsmaatregel, en voor een kleiner deel in 2022. Toch laten de gegevens al een duidelijke stijgende trend zien in de inzet. Wanneer pedagogisch beleidsmedewerkers minstens een keer per week worden ingezet op een groep was dit in 2020 en 2021 gemiddeld gedurende 4.8 uur, maar in 2022 al gedurende 6.4 uur per week. Of dit een beleidseffect weerspiegelt, wordt formeel getoetst in het volgende rapport wanneer data van de volledige nameting (2022-2023) beschikbaar is. In de meeste locaties wordt de pedagogisch beleidsmedewerker ongeveer even veel tijd op elke groep ingezet, maar sommige locaties kiezen voor gerichtere en intensievere inzet op enkele afzonderlijke groepen, vooral als daar geen andere hbo-opgeleide medewerker werkzaam is of als de samenstelling van de groep extra aandacht vraagt. Pedagogisch beleidsmedewerkers vervullen doorgaans verschillende taken: coaching, beleidsontwikkeling en beleidsimplementatie. Coaching door een pedagogische coach, respectievelijk pedagogisch beleidsmedewerker, is de meest genoemde vorm van coaching die de pedagogisch medewerkers zeggen te ontvangen.

EVENING

Gevolgen personeelstekort

De kinderopvangsector kampt op dit moment met ongekende personeelstekorten en de vraag is welke gevolgen dit heeft voor de werkbeleving van de pedagogisch medewerkers en de uitdagingen die leidinggevend ervaren bij het vasthouden en verbeteren van de kwaliteit van de opvang. Eerder speelde ook de coronacrisis een grote rol. De toegenomen ervaren werkdruk onder pedagogisch medewerkers is al genoemd. Leidinggevend ervaren desgevraagd aan grotere knelpunten te ervaren in o.a. het contact met ouders, het vinden van oplossingen voor ziekteverzuim en het vervullen van openstaande vacatures. Meer formele analyses bevestigen dit beeld. De werkbeleving van pedagogisch medewerkers is, naast de grotere ervaren werkdruk, op verschillende aspecten van het ervaren werkklimaat significant verslechterd. In de volgende tussenrapportage brengen we de ontwikkeling in knelpunten en werkbeleving opnieuw in kaart.